

Sygn. akt: III AUa 1025/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Mirosław Godlewski (spr.)

Sędziowie: SSA Jacek Zajączkowski

SSO del. Anna Rodak

Protokolant: sekr. sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 12 lutego 2013 r. w Łodzi

sprawy **M. Ł. (1)**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o składki,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi

z dnia 4 kwietnia 2012 r., sygn. akt: VIII U 2236/11;

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym i oddala odwołanie;

2. nie obciąża M. Ł. (1) kosztami postępowania.

Sygn. akt III AUa 1025/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 października 2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. określił kwoty powstałych zaległości z tytułu nieopłaconych przez M. Ł. (1) składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy w wysokości: a) na ubezpieczenie społeczne za okres od sierpnia 2001 r. do stycznia 2002 r.: należność główna - 2 206,57 zł, odsetki na dzień 17 października 2011 r. - 3 073 zł, koszty upomnienia - 52,80 zł, koszty egzekucyjne - 312,30 zł; b) na ubezpieczenie zdrowotne za okres od sierpnia 2001 r. do stycznia 2002 r.: należność główna - 500,90 zł, odsetki na dzień 17 października 2011 r. - 697 zł, koszty upomnienia - 52,80 zł, koszty egzekucyjne - 73,20 zł.; c) na Fundusz Pracy: za okres od sierpnia 2001 r. do stycznia 2002 r.: należność główna - 158,35 zł, odsetki na dzień 17 października 2011 r. - 220 zł, koszty upomnienia - 52,80 zł, koszty egzekucyjne - 33,60 zł.

Odwołanie od decyzji złożyła M. Ł. (2), podnosząc, że w/w należności uległy przedawnieniu.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 4 kwietnia 2012 r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi zmienił decyzję organu rentowego i zwolnił M. Ł. (2) z odpowiedzialności za zadłużenie z tytułu składki na

ubezpieczenie emerytalne i rentowe, zdrowotne oraz na Fundusz Pracy za sierpień oraz wrzesień 2001 roku i oddalił odwołanie w pozostałej części.

Sąd pierwszej instancji ustalił następujący stan faktyczny:

M. Ł. (1) prowadziła od listopada 1993 roku pozarolniczą działalność gospodarczą, sklep z karmą dla zwierząt. Od dnia 2 października 2002 r. odwołująca zawiesiła prowadzenie działalności gospodarczej, informując o tym urząd skarbowy, a w lipcu 2011 roku wyrejestrowała działalność. Od dnia 1 stycznia 1999 roku odwołująca dokonała zgłoszenia jako płatnika składek i zgłosiła się do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych. Nie uiściła składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy za miesiące sierpień 2001 roku do stycznia 2002 roku. Wysokość zaległości składkowych nie była kwestionowana.

I Oddział ZUS przesłał do Banku (...) tytuły wykonawcze obejmujące wierzytelności odwołującej wraz z zawiadomieniem o zajęciu prawa majątkowego stanowiącego wierzytelność pieniężną z rachunku bankowego w tym banku z dnia 2 września 2011 r. Odwołująca odebrała informację o zajęciu rachunku w (...) w dniu 9 września 2012 r. Bank ten nie prowadził rachunku dla odwołującej ani dla jej męża.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji uznał odwołanie za częściowo zasadne. Zwrócił uwagę, że odwołująca nie kwestionowała faktu powstania zaległości składkowych, podnosiła natomiast zarzut przedawnienia zaległości, który jest zasadny gdy chodzi o składki za sierpień i wrzesień 2001 r.

Zgodnie z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sadem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju (...), przedsięwziętą bezpośrednio e celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. I Oddział ZUS przesłał do Banku (...) tytuły wykonawcze obejmujące wierzytelności odwołującej wraz z zawiadomieniem o zajęciu prawa majątkowego stanowiącego wierzytelność pieniężną z rachunku bankowego w tym banku z dnia 2 września 2011 r. Informację tą odwołująca odebrała. Jednakże bank ten nie prowadził rachunku dla odwołującej i w związku z tym wnioski ZUS zostały zwrócone. Tym samym organ rentowy nie dokonał skutecznego zajęcia prawa majątkowego stanowiącego wierzytelność pieniężną z rachunku bankowego w Banku (...), a zatem czynności organu egzekucyjnego dokonane zawiadomieniami z dnia 2 września 2011 r. nie wywołały dla wnioskodawczyni żadnych następstw prawnych, nie spowodowały przerwania biegu przedawnienia, którego termin Sąd ustalił w oparciu o art. 24 ustawy z uwzględnieniem nowelizacji tego artykułu i przepisów przejściowych. Tym samym składki za sierpień i wrzesień 2001 r. uległy przedawnieniu, co skutkowało zmianą w tym zakresie decyzji ZUS. W pozostałej części odwołanie ubezpieczonej podlegało oddaleniu.

Wyrok Sądu Okręgowego w części uwzględniającej odwołanie zaskarżył organ rentowy. W apelacji postawił zarzut naruszenia prawa materialnego, a w szczególności art. 24 ust. 5b ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych od przedsiębiorców poprzez niewłaściwe zastosowanie i błędną jego wykładnię oraz ustalenie, że nieopłacone przez płatnika składki na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz fundusze celowe za sierpień i wrzesień 2001 roku uległy przedawnieniu. Wniósł o zmianę wyroku w części zaskarżonej i oddalenie w całości odwołania od decyzji ZUS. Wniósł także o przyznanie kosztów zastępstwa procesowego.

Odwołująca wniosła o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny uzupełniająco ustalił, że do M. Ł. (1) skierowano upomnienie przed egzekucyjne dotyczące należności z tytułu składek za miesiąc sierpień i wrzesień 2001 r., które zostało odwołującej doręczone 27 czerwca 2011 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna i prowadzi do zmiany wyroku w zaskarżonym zakresie.

Na wstępie należy zaznaczyć, że organ rentowy wniósł apelację jedynie od tej części orzeczenia, w której Sąd Okręgowy przesądził, że M. Ł. (1) nie jest odpowiedzialna za należności z tytułu składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, zdrowotne i Fundusz Pracy za miesiące sierpień i wrzesień 2002 r. i w tej też części wyrok Sądu pierwszej instancji podlegał kontroli.

Bezspornym między stronami było, że M. Ł. (1) z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności za w/w miesiące była zobowiązana do opłacenia składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, zdrowotne i Fundusz Pracy. Odwołująca nie kwestionowała przy tym faktu, że obowiązku tego nie spełniła, nie podważała również wysokości obciążających ją należności (kwota składek, odsetki), podnosiła jedynie to, że należności z tego tytułu uległy przedawnieniu.

Zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t. Dz.U. 2009 r., Nr 205, poz. 1585 z zm.) osoby prowadzące działalność gospodarczą składki na ubezpieczenia społeczne samodzielnie obliczają i przekazują co miesiąc do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, nie później niż do 10 dnia następnego miesiąca (art. 47 ust. 1 pkt 1). Art. 24 ust. 4 ustawy w brzmieniu obowiązującym w chwili obecnej, przewiduje, że należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne. Ustawodawca ustanowił powyższy termin począwszy od 1 stycznia 2012 r. na mocy ustawy z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz.U. 2011 r., Nr 232, poz. 1378). Art. 27 ustawy nowelizującej przewiduje, że do przedawnienia należności z tytułu składek, którego bieg rozpoczął się przed dniem 1 stycznia 2012 r., stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, z tym że bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia 1 stycznia 2012 r., jeżeli natomiast przedawnienie rozpoczęte przed dniem 1 stycznia 2012 r. nastąpiłoby zgodnie z przepisami dotychczasowymi wcześniej, przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu. Przed 1 stycznia 2012 r., od 1 stycznia 2003 r. obowiązywał 10-letni termin przedawnienia, wprowadzony w miejsce jeszcze wcześniejszego krótszego 5-letniego. Nie budzi przy tym wątpliwości fakt, że pomimo, iż zobowiązanie składkowe powstało pod rządami przepisów przewidujących krótszy termin przedawnienia to jeżeli w momencie wejścia w życie normy prawnej termin ten wydłużający dane zobowiązanie nie uległo jeszcze przedawnieniu zastosowanie mają owe nowe reguły (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2008 r. II UZP 5/08 sygn. OSNP 2009/1-2/17). Przekładając powyższe rozważania na niniejszą sprawę należy uznać, że należności z tytułu zaległych składek za miesiąc sierpień i wrzesień 2001 r. stały się wymagalne odpowiednio we wrześniu i październiku 2011 r. Względem nich zastosowanie miał 10-letni termin przedawnienia, bowiem, co prawda należności z tytułu składek stały się wymagalne przed dniem jego wprowadzenia ale do tej daty nie uległy one przedawnieniu według przepisów dotychczasowych tj. ustanawiających termin 5-letni. Termin przedawnienia upływał zatem 11 września i 11 października 2011 r. W tym zaś przypadku decyzja ZUS określająca wysokość zaległości wydana 17 października 2011 r. istotnie dotyczyłaby należności już przedawnionych. Organ rentowy podnosił jednak, że doszło do zawieszenia biegu terminu przedawnienia na podstawie art. 24 ust. 5 b ustawy w związku z wystosowaniem i odebraniem zawiadomień datowanych na 2 września 2011 r. o zajęciu prawa majątkowego stanowiącego wierzytelność pieniężną z rachunku bankowego w (...) S.A. oraz upomnienia przeciw egzekucyjnego wystosowanego w dniu 22 czerwca 2011 r. i odebranego 27 czerwca 2011 r. Oceniając ten argument Sąd Okręgowy powołał treść art. 123 § 1 pkt 1 k.c., zgodnie z którym bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia i wskazał, że zawiadomienia o zajęciu rachunku bankowego nie odniosły względem odwołującej żadnego skutku, z uwagi na fakt, że bank wskazany w tym zawiadomieniu nie prowadził rachunku bankowego skarżącej. Tym samym nie doszło wskutek tej czynności do przerwania biegu przedawnienia, a co za tym idzie należności z tego tytułu uległy przedawnieniu i Zakład nie może ich skutecznie dochodzić. W okolicznościach niniejszej sprawy takie rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji nie jest prawidłowe .

Słusznie apelujący wskazuje na fakt, że ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych zawiera szczególną regulację dotyczącą terminów przedawnienia należności z tytułu składek, przewidzianą w art. 24 ust. 4 – 6. Tym samym istotnie nie jest dopuszczalne odwoływanie się do przepisów kodeksu cywilnego w tym zakresie. Art. 24 ust. 5b przewiduje zaś, że bieg terminu przedawnienia zostaje zawieszony od dnia podjęcia pierwszej czynności

zmierzającej do wyegzekwowania należności z tytułu składek, o której dłużnik został zawiadomiony, do dnia zakończenia postępowania egzekucyjnego. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazywał zaś nie tylko na wystosowanie zawiadomienia o zajęciu wierzytelności pieniężnej z rachunku bankowego z równoczesnym doręczeniem tytułów wykonawczych ale także na doręczenie z dniem 27 czerwca 2011 r. upomnienia przed egzekucyjnego wzywającego do opłacenia zaległych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy także za miesiące sierpień i wrzesień 2001 r. Kwestię egzekucji składek na ubezpieczenia społeczne reguluje ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (j.t. Dz.U. 2012 r., poz. 1015 z zm.). Art. 15 przewiduje, że egzekucja administracyjna może być wszczęta, jeżeli wierzyciel, po upływie terminu do wykonania przez zobowiązanego obowiązku, przesłał mu pisemne upomnienie, zawierające wezwanie do wykonania obowiązku z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę postępowania egzekucyjnego. Postępowanie egzekucyjne może być wszczęte dopiero po upływie 7 dni od dnia doręczenia tego upomnienia. Z treści tego przepisu wynika, że co do zasady nie może być wszczęte postępowanie egzekucyjne w administracji bez wcześniejszego doręczenia w/w upomnienia. Postępowanie rozpoczęte bez dopełnienia tego obowiązku podlega umorzeniu. Wobec czego, upomnienie to należy uznać za obligatoryjny element postępowania egzekucyjnego, bez którego egzekucja skutecznie nie może być wszczęta i prowadzona. Jest więc ono pierwszą i do tego konieczną czynnością zmierzającą do wyegzekwowania należności z tytułu składek, skoro bez doręczenia upomnienia wszczęcie postępowania egzekucyjnego nie byłoby możliwe (tak też wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w P. z dnia 14 lipca 2011 r. I SA/Po 829/10 LEX nr 1150528). Czynność ta mieści się przeto w dyspozycji art. 24 ust. 5b, innymi słowy doręczenie takiego zawiadomienia zawiesza bieg terminu przedawnienia do dnia zakończenia postępowania egzekucyjnego. W niniejszej sprawie odwołująca otrzymała takie upomnienie w dniu 27 czerwca 2011 r., czego fakt potwierdziła własnoręcznym podpisem (vide zwrotne potwierdzenie odbioru). W kontekście wyżej przedstawionych rozważań uznać zatem należy, że organ rentowy przesyłając skarżącej upomnienie, dokonał tym samym czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności z tytułu składek w rozumieniu art. 24 ust. 5b. Nastąpiło to w czerwcu 2011 r., a więc w momencie gdy przedmiotowe należności nie były jeszcze przedawnione. Wskutek tej czynności bieg przedawnienia uległ zawieszeniu do czasu zakończenia postępowania egzekucyjnego, co oznacza, że same należności nadal obciążają M. Ł. (1) a organ rentowy może ich dochodzić. Z tej też przyczyny jej odwołanie od zaskarżonej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych także w tym zakresie nie było zasadne i winno podlegać oddaleniu.

W konsekwencji powyższego Sąd Apelacyjny zmienił na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. wyrok Sądu Okręgowego w zaskarżonym zakresie i orzekł jak w pkt 1 sentencji.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. uznając, że okoliczności niniejszej sprawy uzasadniają odstąpienie od reguły odpowiedzialności za wynik procesu i nieobciążanie M. Ł. (1) kosztami postępowania.